

שער בית יי' שלישי

כתובים

כתיבא

ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ.

SANCTI LIBRI.

אלהים משפטיד למלך מוצדקתה לבד מלך:

PSALMUS XXXII.

3

PROLOGVS B. HIERONYMI
PRESBYTERI IN LIBRVM
ESDRÆ.

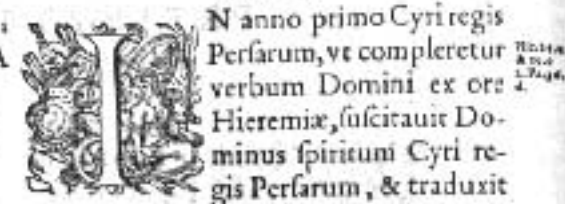

VTRVM difficilius sit facere quod poscitis, an negare, necdum statui. Nam vobis aliquid imperantibus annuere sententia est, & magnitudo oneris impositi ita ceruices premit, vt antè sub fasce ruendum sit quàm leuandum. Accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribitur reprehendendum putant. Et interdum contra se conscientia repugnante, publicè lacerant quæ occultè legunt, intantum vt clamare compellat & dicere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est quod semper scribitis atque rescribitis, vt Esdræ librum & Esther vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina; aut quicquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem (vt ait quidam) nisi neque aliud fatigando, nisi odium querere, extremæ dementiæ est. Itaque obsecro vos mi Dominon & Rogatiane charissimi, vt priuata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec fastidiosus cibos ingeratis, vitetisq; eorum supercilium, qui iudicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil nouerunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar; admonentes, vt Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distinctè & per interualla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librum, nisi emendatio libratorum diligentia cõseruetur. nec quæquam moueat q; vnus à nobis liber editus est: nec apocryphorum tertij & quarti libri somnis deleatur. quia & apud Hebræos Esdræ Nehemiæq; sermones in vnū volumen. coartantur: et quæ nõ habentur apud illos, nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abiicienda. Si quis autè septuaginta vobis opposuerit Interpretes, quorum exēplaria varietas ipsa lacerata & euersa demonstrat, nec potest vtiq; verū asseri quod diuersum est; mittite eū ad Euangelia, in quibus multa ponuntur quasi de veteri Testamēto, quæ apud septuaginta Interpretes nõ habentur: velut illud, Quoniã Nazareus vocabitur: &, Ex Ægypto vocaui filiū meū: & Videbunt in quæ cõpuxerunt: multaq; alia, quæ latiori operi reseruamus, & querite ab eo vbi scripta sunt. Cumq; proferre non potuerit, vos legite de his exēplaribus, quæ nuper à nobis edita, maledicorum quotidie linguis cõsodiuntur. Sed vt ad cõpeditū veniã, certè quod illaturus sum, æquissimū est. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur q̃ à me verum est. Quid interpretē laniant? interrogent Hebræos: & ipsis autoribus, trãslationi meæ vel arrogant vel derogent fidē. Porro aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi voluit maledicere, & nõ imitantur Græcorum studium & benevolentiam, qui post septuaginta trãslatores, iam Christi Euãgelio coruscate, Iudeos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilã videlicet et Symmachū, & Theodotionē, & curiosè legunt, & per Origenis laborē in Hexaplois, ecclesiis dedicarunt. Quantomagis Latini grati esse deberent, q; exultantē cernerent Græciam à se aliquid mutuari. Primum enim magnorum sumptuum est & infinite difficultatis, exēplaria posse habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebræi sermonis ignari sunt, magis errabunt, ignorantes quis è multis verius dixerit. Quod etiã sapientissimo cuidã nuper apud Græcos accidit, vt interdum scripturæ sensum relinquens, vniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ saltem paruam habemus scientiam, & Latinus nobis vteunque sermo non deest; & de aliis magis possumus indicare, & ea quæ ipsi intelligimus, in nostra lingua promere. Itaque licet hydra sibi let, victorq; Sinon incendia iacet; nunquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium. etiam præcisã lingua balbutiet. Legant qui voluit: qui nolunt abiciant. Euentilent apices, literas calumnientur. Magis vestra charitate prouocabor ad studium, quàm illorum detractio et odio detrebor.

LIBER ESDRÆ PRIMVS.

CAP. I.

HN anno primo Cyri regis Perfarum, vt completeretur verbum Domini ex ore Hieremie, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Perfarum, & traduxit vocem in omni regno suo, etiam per scripturam dicens: ¹Hæc dicit Cyrus rex Perfarum: Omnia regna terræ dedit mihi dominus Deus cæli: & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Hierusalem, quæ est in Iudæa. ²Quis est in vobis de vniuerso populo eius? sit Deus illius cū eo. Ascendat in Hierusalé quæ est in Iudæa, & ædificet domū Dñi Dei Israël, ipse est Deus qui est in Hierusalé. ³Et omnes reliqui in cunctis locis vbicunq; habitant, adiuuent eum viri de loco suo argento & auro, substantia & pecoribus, excepto quod voluntariè offerunt templo Dei quod est in Hierusalem. ⁴Et surrexerunt principes patrum de Iuda & Benjamin, & Sacerdotes & Leuitæ, & omnis cuius suscitauit Deus spiritum vt ascenderet ad ædificandum templum Domini, quod erat in Hierusalem. ⁵Vniuersique qui erant in circuitu, adiuuerunt manus eorum in vasis argenteis & aureis, in substantia, & iumentis, in suppellectili, exceptis his quæ spontè obtulerant. ⁶Rex quoque Cyrus protulit vasa repli Domini, quæ tulcrat Nabuchodonosor de Hierusalem, & posuerat ea in templo Dei sui. ⁷Protulit autem ea Cyrus rex Perfarum per manum Mitridatis filij Gazabar: & annumerauit ea Safabasar principi Iudzæ. ⁸Et hic est numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ mille, cultri viginti nouem, ⁹Scyphi aurei triginta, scyphi argentei secūdi, quadringenti decem, vasa alia mille. ¹⁰Omnia vasa aurea & argentea, quinq; millia quadringenta. vniuersa tulit Safabasar, cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Hierusalem.

CAP. II.

HI sunt autem prouinciæ filij qui ascenderunt de captiuitate quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, & reuersi sunt in Hierusalem & Iudzam vnusquisque in ciuitatem suam, ²qui venerūt cum Zorobabel, Iesua, Neemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan, Mefphar, Beguai, Reum, Baana. Numerus virorum populi Israël.

ז

כשנת אחרת למדש מלך פרס
לכלות דבר יהוה מפי ירמיה
העיר יהוה ארץ חיה פרס מלך
פרס ויעבר קול בכל מלכותו ונס
במכתב לאמר:

כה אמר פרס מלך פרס כל ממלכות הארץ
נתן לי יהוה אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות
לו בית בירושלם אשר ביהודה:
מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל
לירושלם אשר ביהודה ויבן את בית יהוה אלהי
ישראל הוא האלהים אשר בירושלם:
וכל הגשאר מכל המקומות אשר הוא גר שם
יבשאוהו אנשי מקומו בכסף ובזהב וברכוש
ובבהמה עם הנדברים לבית האלהים אשר
בירושלם: ויקומו ראשי האבות ליהודה
ובנימן וחכניהם והלויים לכל העיר האלהים את
רוחו לעלות לבנות את בית יהוה אשר בירושלם:
וכל סביבתיהם חזקו ביריחם ככלי כסף כזהב
ברכוש ובבהמה ובמנרות לכר על כל התנדב:
והמלך מדש הוציא את כלי בית יהוה אשר
הוציא נבוכדנצר מירושלם והגם בבית אלהיו:
והוציאם כודש מלך פרס על יד כתרדת הגזבר
ויספרם לששכר הנשיא ליהודה:
ואלה מספרם אנרטלי וזהב שלשים אנרטלי
כסף אלף סחלפים תשעה ועשרים:
כפורי זהב שלשים כפורי כסף מששים ארבע
מאות ועשרה כלים אחרים אלף:
כל כלים לזהב ולכסף חמשת אלפים וארבע
מאות הכל העלה ששכר עם העלור הגולר
מבבל לירושלם:

ב

ואלה בני המדינה העליים משבי הגולה
אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל לבבל וישבו
לירושלם ויהודה איש לעירו:
אשר באו עם זורבבל ישוע נחמיה שרור
רעליה מדכי בלשן מספר בני רחום בענת מספר
אנשי עם ישראל:

ESDRAS PRIMVS.

CAPVT I.

In anno primo Cyri regis Persarum, tunc completeretur verbum Domini ab ore Hieremie, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, et mandauit vocem in omni regno suo, etiam in scripto, dicens:

Sic dixit Cyrus rex Persarum: Omnis regna terra dedit mihi Dominus Deus celi. Et ipse considerauit super me, ut edificarem ipsi domum in Hierusalem que in Iudæa.

Quis in vobis de vniuerso populo eius? et erit Deus illius cum eo, et ascendat in Hierusalem que in Iudæa, et edificet domum Domini Dei Israel, ipse Deus qui in Hierusalem.

Et amissis reliquis ab omnibus locis vbi ipse habitabat, ibi adiunxerunt cum viri loci sui in argento et auro, et in substantia, et in iumentis cum voluntario in domum Dei que in Hierusalem.

Et surrexerunt principes familiarum Iudæ et Beniamin, et Sacerdotes et Lenite, omnes quorum excitauit Deus spiritum eorum ut ascenderent ad edificandum domum Domini que in Hierusalem.

Et vniuersi qui in circuitu eorum, confortauerunt in manibus eorum in vastis argenti, in auro, et in apparatu, et in iumentis, et in iumentis, præter ea que in voluntariis.

Et rex Cyrus protulit vasa domus Domini que cepit Nabuchodonosor ab Hierusalem, et dedit ea in domo Dei sui.

Et protulit ea Cyrus rex Persarum in manum Mithridatæ Gazbari. et numerauit ea Sababasar principi Iudæ.

Et hic numerus eorum: Phiale aureæ triginta, et argenteæ phiale mille, mutatoria nouem et viginti.

Chephori aurei triginta, et argentei duplicati quadringenti et decem: et vasa alia mille.

Omnia vasa et auri et argenti, quinque milia quadringenta: vniuersa tulit Sababasar cum ascensu transmigrations ex Babylone in Hierusalem.

CAP. II.

Et in filij prouincie qui ascendunt de captiuitate transmigrations, quam translulit Nabuchodonosor rex Babyloniæ in Babylonem, et reuersi sunt in Hierusalem et Iudam viri in ciuitatem suam:

Qui venerunt cum Zorobabel, Iesua, Nicemias, Saraias, Reelias, Mardocheus, Balsar, Masphar, Bagus, Reum, Baana. numerus virorum populi Israel.

ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

κεφ. α.

ΑΙ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κυρίου βασιλέως περσῶν, τὸ τελευτῶν λέγει ὁ κύριος δὲ τὸ εἶματις ἱερουσαλὴμ, ἐξέλεψε κύριος τὸ πνεῦμα κύριου ἐβασιλέως περσῶν, καὶ παρεγγίμει φωνῶν ἐν πᾶσιν τῇ βασιλείᾳ αὐτῆ, καὶ γέ ἐν Γραμμά λέγει ὁ κύριος ὁ βασιλεὺς περσῶν, πᾶσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἐδωκέ μοι κύριος ὁ θεός τῶν οὐρανῶν. καὶ αὐτὸς ἐπέσκεψά τῳ ἐπ' ἐμὲ τὸ οἰκοδομῆσαι αὐτῆ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.

τίς ἐν ὑμῖν δότε καὶ τὸ λαὸν αὐτῆ, καὶ ἐστὶ ὁ θεός αὐτῆ μετ' αὐτῆ, καὶ δία ἔστω εἰς ἱερουσαλὴμ τίλι ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραηλ, αὐτὸς ὁ θεός ὁ ἐν ἱερουσαλὴμ.

καὶ πᾶς ὁ κατὰ πόλιν ὁ δὲ πᾶσι τῶν ἔθων ἐν αὐτῆ παρεγγί ἐκεῖ ἀπὸ τῶν αὐτῶ ἀδελφῶν τοῦ ἔθου αὐτῆ ἐν δόρυμα καὶ χρυσίῳ, ἔ ἐν ἰσραὴλ καὶ ἐν κτήνσι μετ' ἐκουσίῳ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ.

καὶ ἀπέστειλε ἀρχόντες τῶν πατρῶν ἰσραὴλ καὶ βασιλεῖν, καὶ ἱερεῖς καὶ λαβῆται καὶ ἄλλοι οἱ ἐξήγαγον ὁ θεός τὸ πνεῦμα αὐτῶ τὸ ἀναβῆσαι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ.

καὶ πᾶσι ἐκ μικρῶν ἐν ἰσραὴλ ἐπέστειλε ὁ κύριος αὐτῶ ἐν πεδύσιν δόρυμα ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν δασυδίῃ, ἔ ἐν κτήνσι, καὶ ἐν ἑστίῳ, πικρῶ τῶν ἐκουσίῳ.

καὶ ὁ βασιλεὺς κύριος ἐξέλεψε σκεπὴ οἴκου κυρίου, ἀέλαθε παθὸς χρονοῦ δὲ ἱερουσαλὴμ, ἔ ἐδωκε αὐτῶ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτῶ. καὶ ἐξέλεψε αὐτῶ κύριος ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐπὶ γῆρα μεμεδέσθου γαζαρέου. καὶ ἠεθίμπεσ αὐτῶ τῶ σαταθασιῶ τῶ ἀρχόντῳ ἰσραὴλ.

καὶ ὅσα ὁ δόρυμα αὐτῶν. ψυκτῆρες χρυσοῦ τετρακοῖα, ἔ δόρυμα ψυκτῆρες χίλια, παρρηλαίμβρα ὀνοῖα καὶ ἑκαπ. χρυσοῦ τετρακοῖα, καὶ δόρυμα διπλά τετρακοῖα καὶ ἑκαπ. καὶ ὀνοῖα ἑστίῳ χίλια.

πᾶσι τῶ σκεπῆ καὶ τοῦ χρυσίῳ ἐ τοῦ δόρυμα, πικρῶ τετρακοῖα τετρακοῖα. ἔ πᾶσι ἀπέστειλε σαταθασιῶ τῶ ἀρχόντῳ τῆς ἀναβῆσαι τῆς δασυδίας ἐν βαβυλῶν ἐ εἰς ἱερουσαλὴμ.

β.

καὶ αὐτῶ ἱερεῖς τῆς γῆρας ἀναβῆσαι δὲ τῶ ἀναβῆσαι τῆς δασυδίας τῆς δασυδίας, ἔ ἀναβῆσαι παθὸς χρονοῦ δὲ βασιλεὺς βαβυλῶν ἐ εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐπέστειλε εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν πύλων αὐτῶ.

οἱ ἄλλοι μετ' ἑστίῳ, ἰσραὴλ, νεμίας, σαραίας, βελίας, μαδοχαίος, βαλασθί, μάσφαρ, βαγούε, ροοῖε, βαανῶ δόρυμα δὲ ἰσραὴλ λαὸν ἰσραὴλ.

¹¹ ² *Appropinquate ad me in domo disciplinae, & habitate in domo disciplinae.*

¹² ³ *Cur tardatis aut quid dicitis in his, & anima vestra sitiunt vehementer?*

¹³ ⁴ *Aperi os meum, & locutus sum: comparate vobis sine pecunia.*

¹⁴ ⁵ *Collum vestrum supponite sub iugo, & suscipiat anima vestra disciplinam, in proximo est inuenire eam.*

¹⁵ ⁶ *Videte in oculis vestris quia laboravi, & inueni mihi multam requiem.*

¹⁶ ⁷ *Participate disciplinam in multo numero argenti, & multum aurum possidete in ea.*

¹⁷ ⁸ *Letetur anima vestra in misericordia eius, & ne erubescatis in laude eius.*

¹⁸ ⁹ *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit mercedem vestram in tempore suo.*

¹¹ ² ἔρχομαι ἐπὶ τοὺς μαθητὰς μου, καὶ ἀκούετε ἐν οἴκῳ παιδείας.

¹² ³ διότι ὑστερεῖτε ἢ τί λέγετε ἐν τοῖς λόγοις, καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψοῦσιν ὡς φεγγεῖον.

¹³ ⁴ ἠνοήξα τὸ σῶμα μου, & ἐλάλησα, καὶ ἔλασεν ἡ καρδία μου ἐν ἀργύρῳ.

¹⁴ ⁵ τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑποβάτε ὑπὸ ζυγόν, & ἐπιθέξαι ὡς ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν, ἵνα ἐν ἄλλοτε χρόνῳ ἐνείκηται.

¹⁵ ⁶ ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκοπίασα, & εὗρον ἰσομετρίαν πολλὴν ἀνάπαυσιν.

¹⁶ ⁷ μετέχετε παιδείαν ἐν πολλῷ ἀργύρῳ, καὶ πολλὴν χρυσὴν κτήσατε ἐν αὐτῇ.

¹⁷ ⁸ διαφροδυνῆτε τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῇ ἐλεήσει αὐτοῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθεῖτε ἐν αἰθήρῳ αὐτοῦ.

¹⁸ ⁹ ἐργασάσθε τὸ ἔργον ὑμῶν ἔμπροσθεν τοῦ καιροῦ, & δώσει τὸ μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

¹¹ ² *Appropriate ad me in domo disciplinae, & congregate vos in domum disciplinae.*

¹² ³ *Quid adhuc retardatis, & quid dicitis in his? anima vestra sitiunt vehementer.*

¹³ ⁴ *Aperi os meum, & locutus sum: comparate vobis sine argento sapientiam.*

¹⁴ ⁵ *Et collum vestrum subijcite iugo eius, & suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim inuenire eam.*

¹⁵ ⁶ *Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, & inueni mihi multam requiem.*

¹⁶ ⁷ *Assumite disciplinam in multo numero argenti, & copiosum aurum possidete in ea.*

¹⁷ ⁸ *Latetur anima vestra in misericordia eius, & non confundemini in laude eius.*

¹⁸ ⁹ *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.*

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΣΙΡΑΧ.

FINIS LIBRI ECCLESIASTICI.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probavit.

B. Arias Montanus

